

Nedėldienio Skaitymas.

NEDELINIS LAIKRAŠTIS.

Apmokėsnis: su prisiuntimu metams 2 rub.
pusmečiui 1 rub.
be prisiuntimo metams 1 rub. 40 kap.
pusmečiui 70 kap.

✦
✧
✧
✧
✦

Rėdaktija Kaune.

REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS

kunigas pralotas Antanas Karosas

◆◆◆ Už atskirą numerį 4 kap. ◆◆◆

Už apgarsinimus imama nuo eilutės arba jos vietos ant paskutinio puslapjo 20 kap.

№ 44.

Kaunas 18 (31) Spalių mėn. d. 1906

Pirmi metai.

Kruvini darbai—bedievystės vaisiai.

Tukstančiai metų praėjo, žmonėms besišvelninant, o vis-gi jie gema šiurkštaširdžiais žvėreliais. Už neužaugas nėra didesnių šiurkštaširdžių sutvėrimų. Su koku pamėgimu vaikai kankina gyvulius, su koku džiaugsmu ir greitumu jie apsiima šunelį ar katinėlį nuskandinti, su tokiau nėra šunakarį-amatninkas neapsiims. Plaukai šiaušiasi, atsiminus keletą neperseniai buvusių Lietuvoje kriminališkų bylų mažvaikių-naktygonių, užkamavusių pakelėje pagautą žyduitį—kromninkėlį, o kitur ant silpnos ugnies išlengvo iškepusių pro šalį prajojančių žyduitį. Tokios beširdystės negali parodyti nė metais įrumbėję žmogžudžiai-katargininkai. Reikia ilgų metų rupestingo auklėjimo, švelnumo paveikslų, kad bent paviršutiniškai apsišaukintų tie giriniai gyvuliai. Sakau, paviršutiniškai, nes žmogaus širdis, regimai kad ir geriausia sušvelninta, gilumoje visgi pasilieka teip šiurkšti, jog teisingai sakoma, nėra pasaulyje teip baisiai pikto ir bjauraus dalyko, kurio nėra „geriausias“ žmogus nesugebėtų padaryti.

Nė viena augštai apsišvietusi žmonių draugija, nuo seniausiųjų gadynių ir lyg šiam laikui, neparodo geresnio jaunimo auklėjimo veikėjo, už krikščioniškąją religiją, verčiančią nuolat priešakyje turėti tokius švelnybės paveikslus, kaip Ramybės Kunigaikštis Kristus, nekaltasirdžiai Karalienė Marija, milžiniškais, sakyčiau, tiesiog barbariškais pragumais stengiusieji *savyje* užslopinti žvėrį—Šventieji. Gerai įvykinta krikščioniškoji religija, tai įkunijimas bekraštės meilės, užjautos, nuolaidumo, dovanojimo. Taigi, tikrai religiška užaugintas žmogus ir sušvelnėta teip, kad net į pjaunamą viščiuką žiūrėti negali, net bejausmių augmenų be laiko, tebežydziant, nuskinti neužsiviežia (S. Pranciškus Serafiškasis); skaudžiami bevelija kentėti, neg kerštauti; didžiujasi dagi ir už garbę sau palaiko, jai nuožmiam priešui neatsimoka lygiu nuožmumu: esu, sako, už jį augštesnis, teip jam padaryti, kaip jis man padarė, negaliu...

Aiškos galingųjų žmonių neteisybės, barbariški, neuilstantis silpnesniųjų persekiojimai kartais vienog pergriausia ilgai dailintą švelnumą; nuolat skaudžiami ir edami pritrūksta kantrybės ir ima gintis lygiai tokiau pat budu, koku ginamės nuo laukinių ir pagedusių žvėrių, tai yra atėmimu jiems gyvybės arba laisvės. Tečiaus jai tai padaro ne teismo keliu, bet savarankiškai, kiti, nors jų pasielgimą suprasčiau ir išaiškinti mokėtų, išteisinti, o dabar labiaus-pritarti ne-

gali, nes nėkadus nebus užtikrinti padarytą atpildą buvus griežtai lygų prasikaltimui: teisingu savo dalyko sudžia žmogus negali buti. Tokį apsireiškimą šendieną matome. Per amžius engiama beteisė, vergė minia pritrūko kantrybės ir pradėjo išsiliuosavimo darbą. Šlovingas tai darbas ir teisingas; kas gi jam nepritar? Negut tik tas, kurs iš to silpnesniųjų engimo sau pelną turi. Daugumas tečiaus pragumų, kurių įnirtusi griebėsi: griovimai, deginimai tautos turtų vien užtat, kad neapkenčiamųjų rankose pasilieka, naikinimai kainos neturinčių dailos dalykų, 700—800 nužudytų valdžios tarnų, pradėdant nuo žemojo miestasargių laipsnio ir lyg augščiausiajam—generolų ir kunigaikščių,—verčia visuomenę, kaip peiliais badomą, aičiuoti: ai, baisybė! ai, kaip lengviai gyvybę atima ne už mirties vertus darbus (jų ir buti negali), bet už vieną tik neapkenčiamiesiems tarnavimą; ai, jai pačiam teisybės darytojui, teismui, nepripažįstame galybės kitam gyvybę atimti, tai kaip atskiros ypotos išdrįsta tai kartais už labai menką prasikaltimą? Teisybę atrasti per teisybę tegalima. Pergalėjusis rustus nuožmumas pasiliks teip pat nemalonus, kaip ir pergalėtasis. Kaskita stengtis valdymo budą permainyti, o kaskita valdžią turintiems galvas pjaustyti. Per amžius bus garsingas prancuzų karas „už žmogaus tiesas“; bet kokiais gi spinduliais jis šviestų, jai butų būvęs žmoniškiaus atliktas, ne tokioje kraujo upėje papludęs; jai teisybės bejieškodami patįs nebutų nustoję mažiausios nuovokos apie teisybę! Karalius neįtiko, galvą padėjo; Robespjeras, iškeltas, nepatiko, galvą padėjo; Dantonas teippat, Maratas teippat,—o visi jie manė teisingesniais busią už nukertamuosius. Ir teip kelioliką metų, kol sukilusi minia neišvydo, jog valdžia slidus dalykus, teisybę—tokia Jono, kaip ir Petro, kad ir didesnio pagyros. Ne! Didesnių neteisybių nėra turkų valdžia nepridaro, kiek pridaro kruvinoji revoliucija. Todėl turime teisę sušukti: šalin kruvini darbai ir kruvinomis rankomis jieškojimas teisybės! Krikščioniškai kitaip jieškoma ir ilgesniam laikui surandama teisybė.

Išmintingesnieji laikraščiai, pranešdami visuomenei apie tuos kruvinius darbus, pripažįsta, tiesa, nusidėjimų sunkumą, bet visgi, kiek tik gali, stengiasi jį sumažinti. Nurodo idėjos galybę, kuri, kad perima žmogų, verčia jį į neką nebesižvalgyti; aklą nepelningą pasišventimą viešam labui, jauną nusidėjėlių amžių ir kitus lygiai puikius dalykus. Na, gražiai išvarsotas ir grabas su supuvėliu išrodo gražus; tad visuomenė, nors butų bevelijusi, kad visoto nebutų atsitike, tečiaus jau atsitikus, susitaikina su nebeapataisomu dalyku,

nusidėjeliams atleidžia ir per nenuovoką net simpatija juos apdovanoja. Musų gi *kartėlio* tie visi pagražinimai nestengia pasaldyti; mūsų akyse užmušimo nusidėjimas pasilieka pilnu nusidėjimu, vertu priderančios bausmės, nors, žinoma, ne gyvybės atėmimo, kaip jau viršiaus pasakyta. Ypač nesumažina mūsų akyse nusidėjimo baisybės nusidėjelių jaunumas, 17–21 metų, kurių visųdaugiausia. Tegu-gi, sakai sau, padaro tai amžiaus žmogus, kurio širdis per ilgus, ilgus metus rudijo; nelaisvės pančiuose draskėsi, kol neužmiršo prisakymo: neužmušk, kol gyvenimas teip neapkarto, jog galų gale paspyrė jį apmaudą išlieti ant pirmojo žymesniojo jam žinomo spaudiko; tegu sau pakelia ranką, idant bent kiti žinotų, kas ko neapkenčia, nors patsai gerai supranta, jog vieną nunovijus, prispaudoš vistiek neprašalinsi, nes ji šimtagalvis slibinas. Bet kuo išaiškinti tokį širdies užkietėjimą vos-vos kelinėmis, atsiprašant, apsimovusių berniukų, ilgus jupelės nepradėjusių nešioti mergyčių, gyvenimo nė maž neparagavusių, jo kartėlio nepripenėtų, nusimiuti ne suskubusių, nes jų amžiuje dar visas geran kryptančiu išrodo, nors ir regi atskirus pikto apsišėkimus? Kuo išaiškinti, kad šitie jaunėliai į žmogų iš revolvierio taiko, kaip į mėginę rege šaudymo mokykloje, peilį į krutinę smeigia, kaip į pyragą, o rumus griauančias bombas kišenėse nešiojasi, kaip obuolius? Doras vaikas nesvies akmenio į blėdingą vanagą, jai jį bus kregždės pulku apspitusios; o čia į minią nekaltų žmonių sviedžia bombą, idant vienam nekenčiamam nors kiek-tiek kliutų. Kur dingai, jauna širdie? Kas tave teip greit įžago?

Kraštutiniai išsiliuosavimo karžygiai, spėjame, tyčiosis iš iš tų aičiuojimų ir stebėsis, kaip tai nesuprantame Idėjos, kuri visų pirmu jaunimą patraukia; nesuprantame prakilnumo to darbo, kur užmušėjas ir savo gyvybę aukoja; gal privedžios, jog karą ne su pirštinėlėmis veda ir t.t. Bet klys. Idėjos galybę žinome pergerai, nes irgi jai tarnaujame; irgi atmename, jog ją greičiausia priima ir jai tarnauti pasiryžia grynos jaunos širdis. Bet ir tai žinome, jog sveikaširdis jaunimas, idėjai tarnaudamas, visų pirmu *savo* gyvybę atiduoda, idant kitų išliktų, o ne nuo kitų pirma reikalauja, savo tik paskui pridėdamas. Ne! Nesveika tai idėjos meilė. Prakilni idėja širdies negadina, jausmų neatbukina; greičiaus pagedusi širdis, buki jausmai, kreivai idėją supranta, nepriderančiai jai tarnauja ir teip ją neišaugština, bet pažemina. O karas? Karas tuo ir bjaurus ir šalin varomas, kad per jį negalima „pirštinėlėmis apsimauti“ ir su žmonėmis žmoniškai apsieiti.

Dabartiniosios kartos jaunuomenės jausmų atbukimas ir širdies sušurkštėjimas visiems žiromas. Kas gi tad ją padarė kietą, kaip plieną, liuosą nuo visų „bobiškumų“, t. y. švelnumo ir jautrumo? Ant to klausimo diduma visuomenės jau atsakė: auginimas be auklėjimo, stoka rupestingo auklėjimo, vyresniųjų nedarymas įstėkmės ir jeibingas mokyklų stovis, kaip pas mus, teip ir kitose viešpatijose, religiją, kai po pirmučiausį auklėjimo veikėją atstumus ant paskutiniosios vietos arba ir visiškai pašalinus. Dar aiškiaus atsako kriminališkoji kronika.

Kun. Juozas Tumas.

Apie lietuviškus parašus ir iškabas.

„Vilnios Žinios“ (n-je 191 šių metų) išsitarė, jog „ant gelžkelių stočių mūsų krašte—greta su parašais rusų kalboje turėtų būti ir parašai lietuvių kalboje“. Geismas visai teisingas. Nes netik užsienyje, bet ir nekuriuose Rosijos srityse, kur mišriai gyvena kelios tautos, įvairiomis kalbomis kalbančios, kaip antai Kurše, Suomijoje, Lenkijoje,—parašai ant stočių yra dvejopi arba net ir trejopi. Todėl joki viešpatijos įstatymai nebutų sulaužyti, jeigu ir mūsų krašte at-

sirastų ant stočių lietuviški parašai greta rusiškųjų. Reikalaui to lietuviai tur pilną teisę.

Bet dar didesnę teisę tur lietuviai reikalaui lietuviškų parašų ant privatiškų įstaigų, traukiančiųjų pilną iš mūsų krašto, kaip antai: ant viešbučių, krautuvių, knygynų ir tt. Tuotarpu, kaip-gi yra pas mus tame dalyke?

Ant nelaimės—toli negerai. Persitikrinti tame pigiai gali kiekvienas. Užtenka tam tikslui pereiti per mūsų miestus—Kauną, Vilnių, Šiaulius, Panevėžį ir kitus. Rasime ten didelę daugybę iškabų su parašais rusiškais, lenkiškais, žydiškais, prancuziškais, o lietuviškus parašus vos kur-ne-kur. Dėlko tai? Ar lietuvių tuose miestuose maž tėsama? Visai ne! Jų ten yra gana daug. Dėlko gi tat iškabų su lietuviškais parašais visai maža? Kokia yra to negeistino apsišėkimo priežastis?

Ji paprastai buna dvejopa: arba apsilėidimas, arba tautiško susipratimo stoka. Nevienas sako: „kam čia reikėtų lietuviškų iškabų, gerai ir taip! Mano daiktas žiurėti, kad aš pelno daugiau turėčiau, o ne kokį ten rugusį patrijotizmą remti“. Kurie taip kalba yra grynai egoistai, neverti jokios pagarbos, nes traukdami pilną iš draugijos, nenori tai draugijai patarnauti, prie jos gerovės ir kulturiško pakėlimo prisidėti.

Kiti, nors ir supranta, kad gerai butų lietuvišką parašą ant iškabos padėjus, bet gailis išmesti keletą rublių, o kartais net stačiai prieš savo persitikrinimą deda parašus nelietuviškus, pasitikėdami tokiu būdu patraukusią daugiau sveitintaučių lankytojų ar pirkėjų. Tokie lietuviai yra stačiai gešeftmacheriai ir lietuviams reikėtų visai paliauti juos lankius, kol lietuviškų iškabų neišsitasys.

Iškabos svarbios ne pačios iš savės, bet kaipo viešo žmonių gyvenimo apsišėkimas. Jeigu tat mėš lietuviai norime, kad pas mus lietuvištie apsišėkštų ne tik privatiškame, bet ir viešame gyvenime, tatau neniekinkime net ir tokių paviršutinių viešo gyvenimo apsišėkimų, kaip iškabos. Atminkim, kad į mūsų miestus, ypač mugių (jormarkų) laike suvažiuoja žmonių kaimiečių tukstančiai. Vienas nori tą nusipirkti, kitas kit-ką. Tuotarpu, nėsant lietuviškų iškabų, nežino kur eiti, į kokią krautuvę kreipties. Turi klausties įvairių faktorių, kurie neretai nuveda žmogų suvis ne ten, kur reikėjo, Tokiems negeistiniems atsitikimams reikėtu galas padaryti.

Todėl visi lietuviai, kurie ar tai krautuvę uždeda, ar suvartotojų draugiją įsteigia, ar knygyną įtaiso—visi tegu neužmiršta pasigaminti iškabas su lietuviškais parašais. Gerą pavyzdį tame duoda mums žydai. Jie ant savo iškabų preta rusiškųjų ir lenkiškųjų parašų pradedą jau kai-kur dėli ir lietuviškuosius. Bus gėda, jei krautuviminkai krikščionis pasiliks tame dalyke žydų užpakalyje). *A. J.*

TELŠIŲ MOKYKLA.

Vienoliktoje Rugsėjo mėnesio dienoje tėvų kuopelė, kurių vaikai mokinas Telšių miesto mokykloje, padavė miesto valdybai raštą, prašydami, kad miesto valdyba pasirupintų dabartinį miesto mokyklą perdirbti į gimnaziją.

¹⁾ Ant nelaimės pas mus Kaune net ir patis lietuviai to dar nesupranta. Taip ikišiol lietuviškų iškabų nepasigamino da kur-kas didemė dalis lietuviškųjų. Kauno firmų, kaip antai: pp. Vitkauskio, Stumbro, Simonanio, Bogino, Taršio, Kazėno, Grigaičio, Kersnauskio, Venckuno, Mikolaičio, Lianto, Stašaičio ir tt. Kitos firmos, tiesa padėjo ant iškabų lietuviškus parašus, bet netaisykliškai suredaguotus. Taip butinai pa taisytinus yra lietuviškas parašas ant p. Račkauskio iškabos.

Lig 1868 metų Telšiuose buvo gimnazija. Metuose 1793 iš Kretingos tapo čion perkelta taip vadinama „žemesnioji“ mokykla, kurią atidavė kunigų Bernardynų priežiurai. 1798 metuose ta mokykla tapo perdirbta į „augštesnę“ tai yra „šešių kliausių“ ir turėjo tuomet 280 mokytinių. Po to mokykla pradėjo slugti; metuose 1825 permainė ją į „keturkliausę“ su įžangine kliausia. Metuose 1826 mokytinių joje buvo 171. Lig 1830 metų už mokslą buvo mokama **vienas rublis** kurui. Metuose 1830 Rugsėjo 3 dienoje Telšių apskričio žemvaldžiams prašant, Vilniaus universitatė Telšių mokyklą vėl padarė **šešių kliausių**, kurios programos buvo toks pat kaip ir gimnazijų.

Kilus lenkmečiui, Telšių mokykla buvo uždaryta per kiaurus 1831 metus. Ateinanti metą vėl atidengė ją, bet nuo to laiko prasideda jos rusinimas. Metuose 1843, Spalio mėnesio 20 dienoje Ciesoriaus paliepimas perdirbo tą mokyklą į **triklasiinę**, taip vadinamą „bajoriškąją“ (šliachecka). Metuose 1837 mokytinių joje buvo 260; m 1844 buvo 128 mokytiniai, o 1858 bebuvė tikt' 116. Metuose 1860 Vasario m. 21 dienoje Telšių mokyklą tapo pakelta į **penkklasiinę progimnaziją**, kurioje, vieną tikt' religiją išėmus, visi dalykai buvo išguldomi ruskai.

Pagal įstatymų išleistų 19 Vasario 1864 m. Telšių mokykla tapo praminta „**filologiška progimnazija**“ M. 1868 Vilniaus mokslo apskričio globėjas (kuratorius) padavė prašymą, kad Telšių mokykla būtų panaikinta, dėlto kad Telšių apskritys esąs daugiausiai katalikų užgyventas, ir kad stačiatikių (pravoslaunų) gaivalas dar negraitai progimnazijoje viešpatausiąs. Tą dalyką aiškiai nurodąs mokytinių skaitlius, nes iš 150 mokytinių esą tikt' devyni stačiatikiai (pravoslauni), o ir tarp tų devynių dar du esą sentikiu (stavieriu). Globėjo (kuratoriaus) sumanymas tapo Viršiausiai užtvirtintas 8 Liepos m. dienoje tuose pačiuose metuose. Tokiu būdu Telšių mokykla pragyvavusi 70 metų liko panaikinta, o jos bute rado sau vietą šiandieninė dvikliasė miesto mokykla, kuri yra padalyta į šešis skyrius ir turi programą taip gudriai susstatytą, jog mokytinis po šešių metų mokslo vos gali įstoti į 3 kliausą reališkos mokyklos, ir tat dar turi išduoti skyrium egzameną iš svetimų kalbų.

Reikalingumas vidutinios mokyklos Telšiuose tat yra per-aiškus; dėlto miesto valdyba mano prašyti vyriausybės, kad leistų visupirmu sutverti „gimnazijos komitetą“, kursai susidėtų iš visų žmonių luomų, miestelėnų ir sodiečių. Didžiausi kliutis yra medžiagiška pusė. Telšių miestas turi vien' tikt' skolas, o piningų nė skatiko, tai-gi gimnazijos įkurimui jis beveik nieko negali aukoti, o jo apyvartos sąstata yra taip-pat menka ir minėtam tikslui nieko negali buti skiriama. Vienutinė pašalpa gali čion buti visuomeniškas gyventojų subrendimas, kurie suprasdami gimnazijos Telšiuose reikalingumą, pasirašytu išmokėsią gimnazijos įkurimui reikalingus piningus. Rodos kad

nepoilgo įvyksiąs dvarponių ir valtečių susivažiavimas Telšiuose, pakels tą klausimą. (Kur. Lit.)

PELIŲ JUOZAPAS.

II.

„Ko nematęs nesakyk“!

Kaip jau žinome Pelių Juozapas turi savas pažiuras ir net ypatingą „pasaulėžvalgą“. Jisai gali apie tai kalbėti iš-tisą valandą, o kartais net ir daugiau. Taip ilgai bekalbėdamas, žinoma, daug visoko prišneka. Išpradžių man sunku buvo suprasti, ką jis nori pasakyti, prie ko kreipia savo šneką. Bet pasiklausęs keletą kartų jo „protavimų“, įspitėčiau, jog galutinai visa mano draugo „pasaulėžvalga“ remiasi ant vieno labai silpnučiuko pamato. Mat, anot Pelių Juozapo, apie Dievą, girdi, nieko negalima žinoti, jei Jis ir tikrai būtų, ir todėl, kas sakosi šį tą žinąs apie Jį, esąs neišmanėlis... Taip beprotaudamas, Pelių Juozapas paliovė buvęs kataliku ir net krikščioniu. Jam rodėsi, buk tikėjimas, kaipo reikalaujās pripažinimo dalykų nesuprantomų, esąs *neišmintingas* ir todėl jam, Pelių Juozapui, kaipo „mokslo vyrui“, visai nereikalingas.

— Dėlko-gi sveikas vadini tikėjimą neišmintingu dalyku? paklausiau aš sykį Pelių Juozapo.

— Dėlko? Tuojau tamstai paaiškinsiu...—nusišypsodamas jis man atsakė,—bet pirma pavelyk man tamstai užduoti du klausimu...

— Klauskis kiek nori.

— Na, pasakyk man, ar esi kada nors matęs Dievą?

— Ne.

— Tai gal matei nors vieną žmogaus dušią?...

— Ne.

— Na, ir aš taip-pat,—traukė toliau Pelių Juozapas,—nemačiau niekados nei Dievo, nei žmogaus dušios, todėl ir negaliu tikėti į tiedvi nematomi esybi. Aš mat prisilaikau patarlės: *Ko nematęs nesakyk!* Nemačiau Dievo, tai ir negaliu sakyti, kad Jis yra, nemačiau dušios, tai ir negaliu į ją tikėti. Taip man rodo mano protas, aš taip ir elgiuosi; todėl mano pasielgimas yra protingas. O jūs krikščionis?!... net juokas ima... Nors lygiai kaip ir aš nekuomet nėsat regėję nei Dievo nei dušios, vienog nepaliaujat svajoję apie tiedvi esybi, tartum butumet netik jas savo akimis matę, bet ir rankomis apčiupinėję... Man net pikta, matant tą jusų apjakimą!... Taip va ir norisi sukterėti kiekvienam katalikui į ausį: *Kvaily, ko nematęs nesakyk!*

— Ačiu tamstai už gerus norus, kad taip geidi mus katalikus apšviesti,—atsakiau Pelių Juozapui,—bet pavelyk ir man sveiko pasiklausti vieno daikto: jau daug aš esu girdėjęs nuo tamstos apie socializimą, kurį išpažįsti ir kurį nori mums vietoj katalikystės įbrukti; teikkis tat man stačiai atsakyti: koks gi tas yra jusų socializmas? kaip jis išrodo? ar jis yra baltas, ar raudonas?...

— Ne. Jis yra bespalvis.

— Tai gal jis yra apskritas ar keturkampis?

— Ne. Jis netur išvaizdos, nes jis yra—*idėja*...

— O ar sveikas kada-nors matei *savo akimis* tą idėją?...

— Ne.

— Kam gi tat apie ją kalbi?! *Ko nematęs nesakyk!*

— Bet aš matau socializmo idėją *protu*, atsikirto Pelių Juozapas.

— Tas labai gražu—atsakiau, bet aš norėčiau vėl žinoti, ar protas turi tam tikras akis, kuriomis idėjas pamato, ar gal jis panašus į akystiklius, per kurius daiktai neaiškūs, prasiaiškina... Nes aš savo akimis tamstos proto *nematau*..

O ir tamsta pats, ar esi jį kada-nors matęs?...

— Ne, nes protas negalima parodyti,—jis nematomas,— atžėrė Pelių Juozapas.

— Ir man taip rodos. Bet kam tamsta apie jį kalbi? *Ko nematęs nesakyk!* Juk tai tamstos paties žodžiai! Ar ne taip?!... O vienok męs tikrai žinome, jog yra ir socializmo idėja, yra ir tamstos protas. Taip-pat yra daug ir kitų dalykų, kurių męs niekad nematėm ir gal niekados savo gyvenime nematysim, Pavyzdžių begalės, imkim nors šitą. Mokytojas sako kliasoje, kad pasaulio esą penkios dalys: Europa, Azija, Afrika, Amerika ir Australija. Mokiniai niekad jų nematė. Jie žino vos tik kelią iš tėviškės į Šaulius ar į Marijampolį. Mokytojas sako toliau, kad jų tėviškė draug su Šauliais ir Marijampoliu o taipogi ir visa ta pasaulio dalis tarp Uralo kalnų ir Atlantiškosios jūros vadinasi Europa. Vaikas nei Uralo kalnų, nei Atlantiškosios jūros nėra matęs. O bet gi, *jei vaikas sakytų: ko aš nėsu matęs, į tą netikin, tai jis negalėtų pabaigti nei pirmosios klisos...*

Kitas vėl mokytojas pirmamečiui gimnazistui pasakoja, kad saulė —tai didelis šviesus kamuolys 324 tukstančiu kartų didesnis už žemę; kad apie saulę sukasi keletas tamsių didelių skridinių, o tie vadinasi planėtomis, tarp jų esanti ir mūsų žemė... Mokytojas kalba tikrą tiesą, nes viskas taip ir yra. Ale vaikui visai netaip išrodo. Pirmiausiai jis mato, kad saulė ant pažiūros visai nedidelė, paskui kad žemė visai nesisuka, stovi ant vietos, o saulė rytmetyje iškilsta vienam' krašte, o vakare kitam' nusileidžia. Jam teisingai išrodo, kad niekas iki saulei prilipti ir išmatuoti negalėjo, o mokytojas sako, kad ji toli nuo žemės apie 20 milijonų milių, kad jos šviesa, nors baisiai greit bėga, tečiaus apie 8 minutes trunka, kol atbėga iki žemei ir t.t. Jeigu vaikai norėtų elgties sulyg patarlės „ko nematęs nesakyk“, tai jie galėtų pasakyti mokytojui: ką čia tamsta niekus kalbi? Nei taip yra, nei ką; ką sveikas sakai, męs to visai neregim; mūsų akys nemato nei saulės didumo, nei žemės sukalojimosi.. Bet ar gerai padarytų vaikai taip sakydami? Žinoma, negerai, nes žmogus tur ne vien akis, bet ir protą. Su protu jis išrado, nors nepigiai, kaip išmatuoti upelio platumas, per jį neperbridus nei nepersikėlus. Išrado taipogi, kaip galima sužinoti sviesos greitumą, nebėgant su ja lenktyt. Daug tatau yra dalykų, kurių męs nematom ir net nesuprantom, o vienog apie jų tikrumą nei kiek neabėjojame. Taip nebuvom nusileidę ant marių dugno, o vienog žinom jų gilumą, nebuvom užkopę ant augščiausių žemės kalnų, o vienog žinom jų augstumą. Nematėm senovės mūsų didvyrių kaip antai Gedymino, Vitauto ir kitų, o vienog tikrai žinome kaip jie gyveno, ką veikė. Nematėme ir savo gymimo, nematysime ir savo laidotuvių, o vienok argi galime apie tuodu dalyku abejoti? Žodžiu sakant, jei žmogus užsispirtų *pasilikti vien prie to, ką jis pats savo akimis yra matęs*, tai jis būtų tikras tamsuolis, mažiau žinąs už penkių metų vaiką. Iš čia tamsta matai, jog patarlė— „ko nematęs nesakyk“—negali būti padėta į „pasaulėžvalgos“ pamatą, nes nors neretai ji ir teisinga, bet dažnai buna ir suvis neteisinga.

— Aš ir pats jau tai matau dabar— atsakė Pelių Juozapas—ir todėl patarlės „ko nematęs nesakyk“ daugiau nebataikinsiu prie tikėjimo dalykų...

— Ir gerai padarysi, —tariau atsiseveikindamas su ponu Pelių Juozapu. *Druskus.*

Žinios iš visos Rusijos

Valdybos parėdymai

7 spalio dieną išėjo Viršiausis paliepinas valstiečių teisėms kaikuriuose dalykuose sulygtinti su

kitų luomų teisėmis. Štai, kaikurie svarbesnieji punktai. Ligšiol laik valstiečiams nebuvo leista užimti kaikurias valdiškas vietas; bet nuošiol tas vietas galės užimti ir valstiečiai, jei tiktai jie yra rusai, o ne kita-taučiai.

Valstiečiams įstojant į augštesniosias mokyklas, į pilietišką tarnybą, į dvasišką stoną, neberekės išgauti nuo valščiaus paliuosuojamąjį nusprendimą (uvolnitelni prigovor), nei gubernatoriaus leidimą, nei sutikimą izdo rumo (kazionnoi palati). Teipajau neberekės išbraukti valstiečius iš valščiaus įstojant jiems į pilietišką tarnybą, gaunant laipsnį („činą“), orderą ir atsižymėjimo ženklus, baigiant augštesniųjų mokyklų kursą, visuotinai sakant—įgyjant augštesnį stoną; bet nuošiol leista jiems, kaip tinkamiems, ar pasilikti valščiuje, arba išsibraukti (išsikasavoti) iš jo.

Nuodušinis mokesnis (padušnaja podat), dar tebemokamas kaikuriuose vietose, ir bendroviškoji at-sakomybė (krugovaja poruka) panaikinti.

Ministerių pirmininkas pavedė gubernatoriui, kad veikiai sustatydintų rinkikų sąrašus ir apgarsindintų juos su tokio išskaitliavimu, idant apgarsinimas pavietinių rinkikų butu užbaigtas nevēliaus 20 lapkričio.

Jaunikaičiai, prigulimieji šį rudenį stoti į kon-skripciją, jei neatvyktų prisakytu laiku į paskirtą vietą dėl išpildymo kareiviškosios priedermės, prisakyta paduoti karės-lauko teismui.

Teismai.

Karės-lauko teismų nusprendimu 7 spalio **Ekaterinoslave** sušaudyta 3 plėšikai, — **Maskvoje** pakarta vienas už užmušimą žandaro, — **Vindavos** pavictė (Kurše) 2 sušaudyta už padegimą, — **Liepojoje** 1 plėšikas pakarta, — **Rygoje** 14 spalio 5 revoliucionieriai sušaudyta, — **Varšuvoje** 3 sušaudyta už užmušimą sargybino (stražniko).

Karės teismas **Minske** 7 spalio už vogimą kareiviškų šautuvų ir patronų pasmerkė tris arestantų rotomis, vieną kalėjimu, — **Kutaise** dragunas už užmušimą siūviko pasmerkta 8 menesiais tvirtumos, — **Ekaterinoslave** 12 spal. už ginkluotą užpuolimą ant pašalinės įpatos keliatas vyrų nuteista katorgon ant 6 metų. — **Kurše** 15 valstiečių gyvenimų su trobomis ir žeme atimta izdan (sekvestruota) už davimą prieglaudos revoliucionieriams ir pačių ukininkų dalyvavimą revoliucijoje, — **Vilniuje** 13 spal. suimta 26 revoliucionieriai su visais ginklais ir raštais.

Plėšimai ir užmušimai.

Peterburge 5 spal. jaunikaitis gimnazisto drapanomis su revolveriu rankoje įėjo į pašalinio žmogaus kambarius, pagrobė 85 rub. ir pabėgo. Tą pačią dieną į menką krautuvėlę įriogolino 3 plėšikai, grumodami revolveriais, pagrobė 40 rub. ir leidėsi bėgti atsišaudydami; sužeidė namsargį; bet vieną plėšiką sujėmė, prie kurio rado revolverį ir daug proklamacijų, — **Rostove prie Dono** ginkluoti vyrukai užpuolė praeivį, gru-

modami revolveriu, atėmė piningus, viršutines drapanas ir pasislėpė.—**Derbente** galvažudžiai sugrobė nelaisvę turtingą žvėją Martorickį, laikė jį pas savę, kolaik jo giminės išpirko jį už 10 tukstančių rub., tadą jį paleidė. Po to nelaisvėn paimta žvėjas Vyšniauskis.—7 spal. **Peterburge** į gazetos „Rieč“ redakciją inėjo trys ginkluoti jaunikaičiai, turėdami vieną bombą; redakcijoje tuokart buvo 20 žmonių, tečiaus drašuoliai pareikalavo kasos, pajėmė 50 rub. ir ramiai, neimaž neskubėdami, išėjo.—9 spal. **Sosnovicose** (Lenkijoje) areštuota 17 plėšikų, siautusių po visą apylinkę su ginklais rankoje; tarp suimtų atsirado 2 kazoku ir vienas sargybinis (stražnik).—9 spal. **Peterburge** 2 ginkluotu plėšiku užpuolė ant praeinančio gatve studento, atėmė 22 rub.—**Serogove** išplešta pačta ant 41 rub.—**Revelyje** pagrobta gimnazijos kasa.—**Jaroslavlyje** 10 spal. 5 ginkluoti išplėšė iš fabrikos 8000 rub.—**Charkovo** gubernijoje Bokovos dvarą užpuolė plėšikai, užmušė dvarininę, dugterį, urėdą, 2 sargu ir tarnaitę; pagrobė 6000 rub. ir pabėgo.—12 spal. **Bachmute** vagis surišo sargą, įsiveržė į gyvenimą ir, pagrobę 1000 rub., pasislėpė.—**Orlo** mieste plėšikai užpuolė valstietį, durė į gerklę, atėmė 8 rub. ir pabėgo.—**Radomo** vogzalas apvogta ant 1000 rub.—**Juzovkoje** 9 spal. 10 ginkluotų plėšikų iš kasyklės kasijeriaus atėmė 9950 rub., nors kasijerių lydėjo urednikas, kurs sužeidė 1 užpuoliką.—12 spal. **Tomske** ant gatvės nuo geležinkelio kasijeriaus išplėšė 6000 rub.—**Koločlejevo** valsčiuje (ties Odesa) penkių ginkluotų pagrobta piningų, bankinių bilėtų ir dokumentų ant 18 tukstančių.—**Peterburge** 15 spal. pusdienyje į važiuojantį muito kasijerių mesta bomba, užmušta arklys. Nuo iššokusio iš karėtos plėšikai atėmė 386 tukst. rub., neveizdėdami kad čiapat buvo 8 žandarai ir ginkluoti palydovai. 1 plėšiką sujėmė, 1 užmušė, bet piningų neberado.

Monopoliai išplėšt: Procovkoje (ties Poltava) ant 730 rub.—**Astrachanyje**, Vadokliuose (Ukmerg. pav.) ir Karabichoje (ties Jaroslavliu).

Vilniuje 12 spal., ant 2 policistų ir 2 kalėjimo sargų, vedančių 1 arestantą, užpuolė burys ginkluotų, šaudė, sužeidė 1 sargą, bet arestanto neatėmė. Agitatorius siunttas.—**Kaune** 10 spal. mirtinai sužeista policistas, nežinia kieno; 11 mirė, 13 palauduota; prieš mirdamas, sako, išdavęs 4 užmušėjus. 11 spal. 7 val. vakare 3 nežinomi revolverio šuviais užmušė einantį gatve darbininką. Išgirdęs šuvį, išbėgo iš savo kambario oficėris ir pradėjo vyties užmušėjus, kurie bėgdami šaudė ir užmušė oficerį.

žinios iš Lietuvos

Šilavas. Šį metą per Panelės Švenč. Užgimimo atlaidus aplankė Šilavą netiktai tukstančiai pavieniui arba mažomis kuopelėmis atėjusių pagarbinti Mariją čia stebuklais nuo trijų simtų metų garbingą, bet ir

dideli žmonių būriai arba kompanijos iki 10 ir daugiau tukstančių siekiančios. Tokių atskirų kompanijų atėjo iš viso 10: 7 Rugsėjo iš Šaulių, Eržvilko, Kelmės ir Titavenių; 9 Rugsėjo—iš Krakių ir Viduklės; 10—iš Raseinių, 11—iš Airiogalos, 12—iš Liolių, 13—iš Grinkiškės. Visos tos kompanijos atėjo su iškilme, gražiai surėdytos. Vyriški baltais bažnytinais rubais arba kamžomis: psivilkę, visupirma nešė kryžių, tankiausiai vainikais aprėdytą su dvėmis karunėlėmis arba liktarnomis iš šalių; toliausėjo mergaitės baltai apsidarę, arba tautiškai pasirėdę nešino vainikus, altorėlius, ant galo kunigas kamža apsilvilkęs, stula ir biretą užsidėjęs, o paskui jį žmonių minia, vyrai prisilaikydami tankiausiai dešinės pusės, o mergaitės kairiosios. Toki žmonių eilė tankiai versta ir daugiau siekė. Paskui jos važiavo vežimai su daiktais ir valgiais; tie vežimai reikalui atsitikus pasilpnėjusius ir ligonius paimdavo. Nekurios kompanijos turėjo pulkelį raitųjų, kurie važiuojančius praleisdavo, žinias duodavo kunigui vadovui apie nelaimingus atsitikimus su keliauninkais ir pranešdavo bažnyčioms, pro kurias eidavo, prisiartinant kompaniją. Kompanijos iš Šaulių, Raseinių, Airiogalos ir Liolių atėjo su muzika, o iš Viduklės ir Grinkiškės su bugnais. Šauliečių ir Airiogalos kompanijų dalininkai turėjo savo ženklelius: Šauliečiai medalikėlių, Airiogaliečiai po melsvą kaspinėlių ant krutinės su atsakančiais parašais.

Visupuikiausios ir iškilmingiausios buvo Raseiniškių ir Šauliečių kompanijos. Abejose kompanijose buvo mergaitės tautiškai apsirėdę. Abi kompaniji atnešė ir paliko Šilavo bažnyčioje savo apsilankymo paminėjimui puikius vainikus, sudėję juos po Marijos kojų. Šauliečių vainikas iš naugės skardžiukių dirbtas, su Marijos vardo monogramu ir parašu ant kaspino; „Priimk, o Marija, auką nuo 5000 Šauliečių padedančių ją po tavo kojų Šilave 7 Rugsėjo 1906 metuose“. Raseinių vainikas ant atlosinės pagalvėlės su parašu, išsiutu šilkais viduryje: „Sveika Marija!“ o apačioje to vainiko ant pridėtos lentelės išsiuta taip pat šilkais: „Po tavo apginimu puolame šv. Marija Šilave pagarbinti Raseiniečių 10 rugsėjo 1906 m.“ Skaitlingiausios iš tų kompanijų buvo Kelmės, Raseinių, Airiogalos ir Šiaulių siekiančios iki 10 ir daugiau tukstančių. Mažiausios Krakių apie 2 tukstančiu ir Liolių išvien vaikų iki 16 metų amžio (apie 500).

Ant galo keliatas žodžių apie Šiauliečių kompaniją ypačiai: Švaistorius gražiai apsirėdęs kaipo koks pulkininkas, lazda su buože turėdamas rankoje, jojo ant gražaus arklio pirma, paskui jo nešė kryžių aprėdytą ir šalyje jo karunėlės, kamžomis apsilvilkę vyrai, po tam mergaitės tautiškai apsidarę karuną baltą su Marijos vardo ženklais viduryje, megstą; iš šalių keliatas mergaičių prilaike ją kaspinais, toliau taip pat tautiškuose rubuose mergaitės nešė vainiką, vėl toliau altorėlių, ant galo kunigas, o paskui jį muzikantai ir giesmininkai, kurie pasivaduodami giedojo ir

griežė; o toliau žmonių minia. Iš šalių labiausiai kunigo ir nešančių tikėjimo ženklus ėjo vyrai, tvarkos dabotojai su mėlinomis juostomis ant rankovių. Turėjo irgi keliatą raitų sužinovų ir tvarkadarių, o taipogi keliolika vežimų ir vaistus.

Kaunas. Spalio mėnesio 10 dienoje kun. K. Olšiauskis Karmelitų klebonas buvo ypatiskai prie Vilniaus mokslo apskričio globėjo (popiečitelio) ir gavo nuo jo leidimą atidengti kaune trims parapijinėms dvikliasinėms mokykloms, prie kurių turi būti ir įžengiamosios kliašos. Įžengiamosiose kliašose visi dalykai būs išguldomi vienoje tikt lietuviškoje kalboje.

Eišiškis. (Lidos apskr. Vilniaus gub.) Čia ir aplinkinėse parapijose žmonės kunigų raginami pradėjo didžiais buriais rašyties į blaivininkų draugijas, prisiekdami nebegerti svaiginančių gerimų. Dėlei tos priežasties Eišiškio monopolis suvis maž pelno te duoda, o Kašesninkuose valdžia turėjo net visai monopolį uždaryti, nes nieks beveik jau dektinės ten nebeperka.

Vilnius. Pravoslaviškoji šv. Dvasios draugija Vilniuj matomai pasirįžo kovoti su katalikyste. Paskutiniame savo susirinkime ši draugija nutarė išrinkti tam tikrą komitetą peržiūrėjimui dviejų veikalėlių: 1) knygutės šventiko M. Jačynauskio „Apie katalikų tikėjimą dėl linkstančiųjų pria katalikystės“ ir 2) konsistoriaus aplinkraščio draug su lapeliu „Apie skirtumą tarp rytų Bažnyčios ir katalikų“. Komitetas pripažino abu veikalėliu vertu spaudzinti ir tarp žmonių išplatinti.

Vadokliai. (Ukmergės pav.) Ligšiol mūsų miestelis buvo visai mažas — vos keliolika namų, žydų apgyventų. Katalikų tėra 3 giminės — felčeriaus, monopolčiko tr pirklio. Bet nuošiol miestelis pradės spėriai augti, nes Vadoklių dvarą nuo p. Brunovo nupirko lietuvių — ukininkų kompanija Pasidalins miestelio trobas, dar tų neužteks, naujas statys. Tik užvis geriausiai padarytų, kad visą dvaro žemę (su viršum 20 valakų) išsidalintų į vienasėdžius ir trobesius kiekvienas sau skyrium statytų. Žemė labai gera. Suderėta 117 rub. už dešimtinę — už visą dvarą (be miško) 47 tukstančiai rublių. Pirkėjų kompanija turbut, nēr turtinga, kad jieškō sau dar daugiau kompanijonų. Dieve padėk jiems laimingai užbaigti gan painų žemės pirkimo veikalą. Paskui lengvai galės išsimokėti, nes ta žemė yra derlinga.

Gelažių kaimos ukininkas Jokubas Juška su 2 draugais nupirko nuo to paties pono Brunovo Augštadvarį (ties Ramygale), 300 su viršum dešimtinių, po 110 rub. už dešimtinę

Alančių kaimos ukininkai rengiasi prašyti panos Magdalenos Rudominaitės, Alančių dvaro savininkės, kad pripadėtų jiems įkurti mokyklą, suteikdama namus ir plečių. Poni yra geros širdies ir turtinga; todėl turime viltį, kad jinai pripadės žmonėms įvykdinierą užgamnyją.

Vadoklių monopolį penktu atveju išplėšia, nors vis po nedaug. 27 rugsėjo atėmė 7 r.

—K

Raguvelė. (Ukm pav.) Čia p. Kamaras užmanė įsteigti savo kumiečių ir aplinkinių žmonių vaikams mokyklėlę. Teip-gi mano įrengti tame pačiame dvare ir ligonbutį. Labai čia yra geistinos tokios įstaigos. Dabar žmonėms yra vargas nemažas, pakol prisišaukia gydytoji už trijų, keturių mylių gyvenantį. Buvo čia atsiradę „stebuklingi daktarėliai“, kurie daug žmonių nuskriaudė; dabar dar vienas tebedaktarauja. Čia žmonės labai tamsūs yra, nesirupina skaityti laikraščių ir knygelijų. Bet „vakaruoti“, išgerti iš savo bravarėlio, ir ką nors primušti tai pirmutiniai. Tatai rengiamoji p. Kamaro mokykla, gal, apšvies mūsų žmonelius; jei tikrai dėl mūsų žmonių lietuvių ja įsteigs

Traškunai. (Ukm. pav.). Čia „liuosybės“ laikui užstojus atsirado vienas labai uolus apaštalas, kurs užmanė Traškunų parapijos žmonėms išplėsti jų brangiausį turtą: tikybą tr dorą. Dušaukęs jaunimą pas savę, arba išsiuntęs kitur savo apaštalėlius prikalbinėjo žmones neklausyti Bažnyčios, pataria pakakinti savo piktus palinkimus. Šulaukęs jaunimas tokios „liuosybės“ pradėjo girtuokliauti, paleistuvauti, žmones skriausti. Žinoma nevysi ištvėrė iki galui. Nekurie suprātę, kur tokiu keliu eidami nueis sugrįžta vėl prie savo tikėjimo ir doro gyvenimo. Bet ir visiems reikia susiprasti ir atminti aną linksmą valandą, kadą jus visus kun. P. Janulaitis teip iškilmingai privedė prie Pirmosios Šv. Komunijos ir tuomet prižadėjote būti ištikimais Dievo tarnais ir būti blaivais. Gal labai tam kunigui šiandieną širdį skausta, atminus api ius toli nuo Dievo esančius.

Raguva. (Ukm. pav.) Perkėlus antstoliui savo raštinę iš Raguvos Kupiškin, Raguvon atvyko jo pagelbininkas „policeiski činovnik“ vadinamas. Atvikęs Raguvon pareikalavo, kad jam miestelėnai duotu butą dykai; mat, jam esanti maža alga (tiktai 25 rub. mėnesiui). Bet buto jam nedavė dykai. Mokytojis ir mokytoja kviečia vaikus išvisur mokyklon. Bet kaip jie mokįs, nemokėdami lietuviškai? Lietuvio mokytojo direkcija dar nepaskyrė; bet, kažin, patiems apie tą nesirupinant, ar direkcija suteiks tokią malonę?

Žagarė (Šaulių p.) Dveji metai atgal įsikūrė čia labdaringa draugija, kur neseniai užbaigė statyti namus prie bažnyčios parapijos pavargėliams. Į draugijos sąnarius įsirašė keletas abiejų lyties ypatų iš vietinės inteligentijos ir šėipjau ukininkų kurie visa širdimi yra atsidavę vien tik troškimui gelbėti savo nelaimingus brolius. Klebonas su kamendoriumi teipgi kiek įmanydami paturi šį šventą darbą ir rodos viskas butų gerai, jei ne priešininkai kurie visad atsiranda, kilus naujam, nors ir geriausiam sumany-

mui. Terp vietinių žmonių pasklydo negražios kalbos (dargi kartais iš burnos guodjamų žmonių), buk priimtieji prieglaudon elgetos (ubagai) esą apleisti, turį badauti, o sudėtuosius pinigus buk pasiimanti sau valdyba. Ypač gi daug turi iškęsti miestelėnas J. Kvedaras, žmogus, kurs be jokio sau pelno, dargi kada ir savo grašį pridėdamas, visas savo spėkas pašvenčia šiam darbui. Drąsiai galima pasakyti, jog jei ne jis, nebutų galėjusi draugija įrengti prieglaudos, nės jis beveik vienas vedė visą šį dalyką, pats prie pastatymo namų prakaitavo, kaip prasčiausias darbininkas. Ir dabar, nors girdi užmėtinėjimus iš visų pusių, dar stropiau rupinasi, kaip geriaus pasidaruoti. Daug prideda storonės ir kiti, uoliai atsidavę labdarininkumui ir padėkovojus jiems visiems, visi pavargėliai, kurie liko paimti globon draugijos, yra labai gerai užlaikomi: turi gyvenimus didžius, erčius, šviesius, valgymas jų geras, susirgus turi gydytoją ir vaistus veltui. Galima iš šalies žiurint, pasistebėti, dėlko nepaisant ant to visko kyla neužsiganėdinimai. Bet priešastis va kame. Draugija visus tikruosius parapijos ubagus priėmė prieglaudon ir klebonas pasakė per pamokslą, jog kurie toliaus elgetaus (ubagaus), nėra verti pašalpos, nes tikrieji elgetos yra jau draugijos aprupinti. Žmonės nustojo šelpę dykaduonius, o ką pirmą išdalindavo, dabar atveža ir atiduoda prieglaudai. Žinoma, tas labai nepatiko palaidunams, kurie išnaudodavo žmonių mielaširdingumą ant sukrovimo šimtų. Be to, prieglaudoje pasamdyta yra išmintinga šeimininkė, kuri gerai viską prižiūri, užduoda atkalbėti maldas, reikale suvaldo, neleidžia kelti vaidų, o tas vėl kitiems elgetoms netiko. Teip, vienas kunigo spiriamas eiti išpažinties (spaviednės) išėjo, sakydamas nenorįs kęsti tokio viršininkavimo. Kitas vėl liko prašalintas už girtuoklystę. Ir tokie ištvirkėliai įkalba neišmanėliams biaurias kalbas, kurie jiems itiki, dargi tokius išgamas sušelpia ir ardo tokiu budu gerą darbą. Nenorinčių iširašyti į draugiją ir užvydinčių kitiems, mielaširdingesniems juž juos, teipgi visad randasi, jie tai ir stengiasi užkenkti (paškadyti), kad virstų vėl po senovei. Tikiuosi, jog išmintingieji žagariečiai nesiduos snvedžioti ir daugiau prisirašys. O visiems, kurie ikišiol yra pasidarbavę, tegu Viešpats Dievas užmoka gausiai. Bet sunkiai atsakys prieš Dievą tie visi, kurie pramano neteisybes dargi įzeizdami gerą vardą nekaltų žmonių. *Parapijonas.*

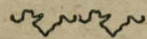
Girkalnis (Kauno gub.). 26 Rugs. dienoje atvažiavo ant šliubo jaunas Kazimieras Stasaitis našlys iš Šilininkų Betygalos par. su Elžbėta Oreintaite iš Paruklonio Girkalnio parapijonka; jaunas ant vardo pasogos turėjo savo kešenėje 200 rb., kuris atvažiavęs tuo pasislėpė; veselninkai aimanavę lig sutema nuvažiavo kožnas sau.

Ant rytojaus jaunosios prieteliai prisiklausinėjo, buk nuvažiavęs minėtas jaunikis Prūsų rubežiaus linkon ir į Ameriką. Rengės iš šalies jaunosios į Pru-

sus jo suimti, bet nežinė ar pasiseks, o ant kelionės galima tikėtis dar gerą procentą teks pridėti...

Tebunie persergėjimu duodantiems pasogas: su beturčiais jaunikiais susirišant geriaus but už rankų sudėjus, kol kas.

Bedantis.

Žinios iš užrubežio.

Francija. 8 Spalio m. įvyko ministerių permainos. Iš liuosos valios atsistatydino ministerių pirmininkas Sarrien, sakydamas nebeturis sveikatos ir norįs pasilsėti. Jo vietą užims Klemanso.

Kuba. 8. Spalio m. Par Havanos miestą perėjo baisingasis viesulas, kursai daug namų sugriovė, daug stogų nudraskė. Visas judėjimas sustojo, pagaliaus traukiniai ant gelžinkelio liovėsi ėję. Žmonių pražuvo viršiaus šimto. Amerikos Suvienytųjų Valsčių kariški laivai gan gerai ištvirojo audrą, vienas tiktai skraiduolis vardu „Brooklyn“ tapo išmestas ant kranto.

Prusai. 9 Spalio m. dienoje Prūsų apšvietos ministeris užgynė priimdinėti į Berlyno universitetą rusus studentus lig busią išleisti nauji įstatymai kas link rusų studentų nuo kurių reikalausią, kad jie butu medžiagiškai aprupinti.

Austrija 10 Spalio m. atsistatydino Austrijos užrubežinių veikalų ministeris ponas Goluchovski, kursai par vienuoliką metų užėmė tą vietą. Jo veikimą galima yra šiaip išreikšti: jis steigė išliuosoti Austrijos politiką iš po Prūsų įtekmės, prisiartindamas prie Rusijos. Jo vieton paskirtas p. Erental. Iš tos permainos labai džiaugias Serbija, kuri kaltina Goluchovskį, buk jis buvęs priešastimi, kad tarp Austrijos ir Serbijos kilo mušto ginčiai ir kad Austrija neleidžia įvežti iš Serbijos jokio galvijų.

Iš Žemaičių Vyskupijos.

Šilai. (Kauno gub, Ukmergės pav.). Rugsėjo 8 d. buvo Siluose nepaprasta iškilminga šventė: tapo pašvęstas kertinis akmuo statomai murinei bažnyčiai. Ant pergamino (į popėrių išdirbtos sikšnos) buvo surašytas aktas, perskaitytas susirinkusiems ant atlaidų žmonėms ir kartu su paskutiniu numeriu „Nedėldienio Skaitymo.“ „Vilniaus Žinių“ ir „Šaltinio“ patalpintas pamatinyje akmenyje. Dokumento įtalpa sitokia: „Vardan Dievo Tėvo ir Sunaus ir Dvasios Šventos. Amen. Popėžiaujant Pijui X ir vyskupaujant Miečislavui Leonardui Paliulionui, esant Šilų kunigu Juozapui Stoniui metuose 1906 rugsėjo 8 d, mėš prietam buvę ir žemiaus pasirašę liudyjame, juog kertinis akmuo, Šilų bažnyčios, garbei Saldžiausiojo Vardo Jezaus statomos triusu augščiaus paminėtojo vietinio klebono, Ukmergės džiakono kunigo Petro Legieckio tapo iškilmingai pašvęstas.

Priežastimi tos naujos murinės bažnyčios statymo buvo mažumas ir senumas buvusiosios medinės bažnyčios įkurtos 1779 m. Aukos statymui bažnyčios suteikia: 1) Jieva ir Magdalena Rudominaitės savininkės Alančių dvaro 6000 rub, 2) Kunigas Mikolas Sevrukas 1000 r. 3) Vietinis klebonas 600 r. 4) Justinas Strumila 500 r. 5) Vincentas Keraitis 300 r. Motiejus Pečiukėnas, Jonas Miškinis, Juozapas ir Tamošius Smetona, Mikolas Bajokas, Konstantinas Vengris, Simonas Žižis, Juozapas Dirsė ir Kazimėras Juodys po 100 r. Likusi pašalpa suteikiama aplinkinių gyventojų.—Duok Dieve ramybę ir laimingesnius laikus!“

Seka parašai.

Apart to, išeiviai amerikiečiai prisiuntė pašalpos apie 700 r, Nors statomoji bažnyčia bus nemaža ir visai užtenkama aplinkiniams gyventojams, tečiaus neiškaštinga. Turint viršminėtas aukas, galima spręsti, kad statymas bažnyčios šiliečiams nebus vargingas, todėl jie ir nenusimena. —K.

Spalių 5 d. vėlame vakare, grįžtant iš Lenkimų, **Laukžemės** Klebonui Kun. Velučiu pasibaidė arkliai —vežėjas su klebonu iškrito. Kun. Velutis, kelioms valandoms praslinkus, Impiltų sodoje numirė. Naštasikas gįžo namo š. rekolekcijas atlikęs. Amžina atilsį duok Dieve geram kunigui.

Aukos.

Nuo įkurimo komiteto iki 1-sios Rugpjūčio dienos Kauno **Viešam Lietuvių Katalikų Knigynui** (Bibliotėkai) gyvais pinigais paaukavo:

Jo Mylista Zemaičių Vyskupas M. L. Pallulonas — 25 r. kun. Kazim. Pronckietys—Kom. sąnarys—10 r. Ant. Bizauskas Vabal. klebonas—5 r. A. A. kun. El. Dulevyčius Šad. Džiakonas—5 r. kun. Durskis Kulių klebonas 5 r. K. Šleivys Kulių kamend—5 r. N. N. X. 5 r. kun. A. Kryžanauskis Salako klebon.—3 r. kun. Dočkus Vėlionos Džiakonas—3 r. kun. D. Pocius Karm. klebonas—3 r. kun. A. Glebavyčius—3 r. Jonas Budrys Šačių par.—40 k.

Iš viso 72 r. 40 k.

Draugę su min. № 42-43 N. S. auk: 278 r. 40 k.
V. L. K. K. Valdyba

Nauji Lietuvių Apšvietimo Draugijos „Saulės“ sąnariai:

Po 5 rub. inešė **kunigai:** L. Skobeika, Kaz. Kosminskis, J. Simonaitis, Pov. Šimkevyčė (Dobeikių), Ant. Masaitis, Juozapas Ordo, Jurgis Kliman-

skis, Ant. Švatelis, Jonas Plungė, Kazimieras Mokus, Pr. Turauskis, Al. Mileika, Antanas Strazdas, Ad. Gelžinis, Jurgis Kazlauskis, Jonas Kecaris (Gielčyno, Gard. gub.); **Ukininkai:** p.p. Antanas Gineitis iš Tauragnų ir Kaz. Žulis iš Utėnos; p. Konst. Viliamavyčius iš Kališo gub. **10 rub.;** kunigai: dž. Vin. Jarulaitis, Ignacas Rubaževiče ir Antanas Naužiuonas po 5 rublius.

„Saulės“ Kasierius.

Naujos knygos.

Šv. Kazimiero Draugijos naujai išleistos knygos. Moterystė. Trumpi patarimai moterystėn einantiems ir moterystėje gyvenantiems. Pagal kun. A. Brykčinskį sutaisė kun. J. D-lis. **Kaina 20 k. Kruvina revoliucija ar ramus kultūros darbas?** Parasė **Druskus** Kaina 3 kap. „Naujoji valdžia“. Prašė **Druskus**. Kaina 2 k. **Grazi vaikų knygelė.** Pagal kun. Schmidą sutaisė N. N. Kaina 7 k. **Grait išeis Kauno Kalendorius 1907 metams** su dailiais vaizdeliais ir **Katalogas knygų** katalikiškoms skaitykloms su naudingais patarimais. Parengė kun. Š—vys

Redaktorius Pralotas *A. Karosas.*

Daktaro A. Jagdhold'o Elektroterapija ir Rentgenologija.

Ištyrinėjimas ir kiaurai peržiūrėjimas su **RENTGENOSKOPO** pagalbą visokių kuno dalių ir jų ligų: krutinės, širdies, plaučių, pleurito, inkstų, puslės, kaulų gedimo ir perlužimo. Atradimas užsilikusių kune pašalinių daiktų, kaip štai: šratų, kulku, adatų ir k. p. Gydymas su **RENTGENOSKOPO** pagalbą visokių ligų esančių pavirš kuno, kaip antai: vėžio, niežų, skaudulių ir k. p. Teipogi su **ELEKTRIKOS** pagalbą gydymas reumatizmo, nervų, apmirimo kuno dalių ir k. p. **Liepojuje.** Grudų gatvė (Zernovaja), № 42, Bonyco namai. 25--25

Daktaras A. von Forestier

specijališkas gydymas sergančių ausių, nosies ir gerklės ligomis. Nuo 12—1 valandos dieną ir nuo 6—7 val. vakarę. **Liepojus,** Grudų gatvė (Zernovaja), № 42, Donyco namai. 25—23